

[no 6755]

Canberra, 24 Augustus 1955.

No. 2291 - 50 GS / 768.

Onderwerp: de Verenigde Staten
en de Nieuw-Guinea kwestie.

UTR.	GEHEIM
VISUM	117816-4492 GB.
PROF.	126677
DOOR	9/11/55 Ned. N. G. N. (Ned. Standp.)

→ e.g. is heel bij (U.S.)
Na een diner te mijnen huize met mijn Amerikaanse collega over de politieke situatie in Zuid-Oost-Azië en het Verre Oosten van gedachten wisselend, vroeg Mr. Peaslee mij of het mogelijk was dat Nederland Nieuw Guinea ooit zou opgeven.

Toen Peaslee, die Nieuw Guinea met mij nog nooit had aangesneden, mij deze vraag stelde, dacht ik onwillekeurig aan het gestelde op blz. 2 van mijn schrijven van 8 Augustus j.l., No. 2073-45 GS/717 en kon ik mij niet aan de gedachte onttrekken, dat hij met Menzies, Casey of hoge ambtenaren van het Department of External Affairs over Nederland's intenties ten aanzien van Nieuw Guinea had gesproken en eenzelfde antwoord had ontvangen als destijds de Nieuw Zeelander Shanahan (Extaff zou niet weten wat Nederland eigenlijk wil).

De morgen na ons gesprek verscheen er in de Sydney courant "Truth", overigens een op sensatie belust blad, een bericht uit New York, dat Sudjarno, de Indonesische permanente vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties, "in an interview with 'Truth'" had gezegd, dat Indonesië erop uit was "to split the unity of Australia and the Netherlands on the New Guinea dispute". Met dit doel voor ogen zou Indonesië aan Australië een verdrag offereren, waarin "strong assurances would be given that Australia's territory would never become threatened by Indonesian expansion". Indonesië zou de "strategic fears" van Australië wegnemen en meende dat, indien Australië "dropped her tactics the Dutch could fairly soon be persuaded to hand over West New Guinea".

Wist Peaslee iets van dit bericht toen hij mij de bedoelde vraag stelde? Zou men te Washington en Canberra, vroeg ik mij af, in deze richting een oplossing zoeken? Zou men werkelijk vrezen wat Burton in zijn rapport meldde, nl. "that in any event they (de Indonesiers) have been assured privately by the Dutch that there is an intention ultimately to hand over the territory"? Zou Canberra niet als vaststaand aannemen dat Nederland onder alle omstandigheden Nieuw Guinea bezet zal houden? Zou men geloven dat er een mogelijkheid bestaat dat na de verkiezingen in 1956 Nederland ten aanzien van Nieuw Guinea van gedachten zal

- 2 -
(veranderen)

Aan
Zijne Excellentie
de Here Minister van Buitenlandse Zaken
te
's - G r a v e n h a g e .

veranderen en dat zowel de Verenigde Staten als Australië reeds hun bakens uitzetten? Allerlei vragen welke zich in mijn gedachten verdrongen, maar die, ondanks aanwijzingen dat men hier aandacht schenkt aan deze zijde van het vrijwel onoplosbare vraagstuk, geen aanleiding geven Australië van ontrouw te verdenken. Het is mijns inziens uitgesloten dat Australië met Indonesië tot een "deal" zou komen zoals in het hierboven aangehaalde stuk wordt gesuggereerd.

In het licht van deze gedachten heb ik de laatste tijd in besloten gezelschap, dus eveneens aan Peaslee, desgevraagd geantwoord dat het in een democratisch land dikwijls gebeurt, dat een nieuwe Regering andere gedachten over een reeks van vraagstukken van nationaal en internationaal belang kan hebben dan haar voorgangers. In Nederland bestaat daarvoor echter veel minder kans dan in Britse landen, waar de "swing of the pendulum" veel meer dan in Nederland de mogelijkheid biedt een Regering te krijgen, wier politiek lijnrecht indruist tegen die van de tegenpartij, zoals in Australië momenteel het geval is. Evenredige vertegenwoordiging, het in Nederland bestaande kiessysteem, en de partijstructuur voorkomen veelal niet alleen de bedoelde "swing", doch tevens een belangrijk verschil in de binnen- en buitenlandse politiek.

De grote meerderheid van alle grote partijen staat voor wat betreft de Nieuw Guinea-politiek geheel achter de Regering. Doch zelfs indien dit niet het geval zou zijn, zouden de confessionele partijen, welke een meerderheid kunnen vormen, o.m. om morele en godsdienstige redenen, Nieuw Guinea nooit aan Indonesië of enig Aziatisch land afstaan. Dit laatste argument zal echter nooit op internationale conferenties kunnen worden gebruikt en ook elders slechts "off the record" kunnen worden vermeld.

In mijn gesprek met Peaslee heb ik duidelijk doen uitkomen dat onze vrienden, met uitzondering van Australië, van ons wel wat te veel vergen. Ondanks het feit dat de Verenigde Staten er volkomen van overtuigd is, dat Nederland de souvereiniteit over Nieuw Guinea behield en dat een Indonesisch regiem niets meer kon zijn dan een uiterst corrupt en primitief koloniaal bewind, wilde zij ons niet steunen; het State Department, zo zeide ik nadrukkelijk, doet hier grof onrecht aan een geallieerde natie en geeft tegen beter weten in steun aan de kleur- en rassenpolitiek van Aziatische landen; Amerika ziet lijdelijk toe dat Nederland politiek in een hoek wordt gedrukt.

Er is reden aan te nemen dat Peaslee deze ontboezeming, welke werd aangehoord door een Australische hoge

ambtenaar, niet naar Washington zal doorgeven. Op de Amerikaanse Ambassade heeft men immers strikte instructies de Nieuw Guinea-kwestie niet aan te snijden.

Peaslee gaf slechts als commentaar dat, volgens door hem ontvangen berichten van personen die Nieuw Guinea onlangs bezochten, het er niet naar uitziet dat Nederland Nieuw Guinea zal verlaten.

Morgen zal ik met Casey een ontmoeting hebben en hem trachten te bewegen Peaslee te doen ontbieden vide Haar schrijven van 28 Juli j.l., DOA/OP 3973 GS/582.

Na mijn onderhoud volgen eventueel nadere berichten.

De Ambassadeur,
A.M.L. Winkelman.